

Congo. En ny afrikansk militærstyrke er indsat i landet, efter at FN har indset, at de 20.000 blå baretter ikke har udrettet meget. Efter 13 års fiasko satser FN nu på, at 3.000 soldater fra Sydafrika, Tanzania og Malawi skal udrydde de herskende militser. Men planen har én fejl:

Ingen vil dø for Congo

Af ØJVIND KYRØ

GOMA/BUNIA, Congo – »Det har taget Sikkerhedsrådet over ti år at erkende, at vi er sendt på en umulig mission. Og jo længere tid, der går, desto sværere er det at rette op på en mislykket sag.«

Det er svært at få en chef i Monusco til at sige, hvad han egentlig mener. Men når det lykkes, kommer ordene med heftighed, fulgt af opgivende fagter.

Monusco er den franske forkortelse for FNs Stabiliseringsmission i Den Demokratiske Republik Congo, og den har intet stabiliseret siden 1999, da de første blå baretter kom til landet.

Især det østlige Congo er et veritabelt skatkammer af mineraler, som verdens ludfattigste mennesker går ovenpå med deres bare fødder. De uudnyttede naturrigdomme skønnes at være 24 billioner dollar værd, hvilket er mere end det sammenlagte bruttonationalprodukt for USA og EU.

Der har aldrig eksisteret en regeringshær i Congo, som har fungeret, og dette magttomrum har tre dusin krigsherter med dertil hørende militser, blandt andre M23, en oprørshær af congolisiske tutsier, der sidste år deserterede fra regeringstropperne.

M23 finansieres og bestykses af nabolandet Rwanda, hvis lederskab mestendels består af tutsier. Rwanda, der er på størrelse med Jylland, er med sine 11 millioner indbyggere overbefolket og har ingen naturressourcer. To gange før har Rwanda invaderet Congo og er derfor »vant til selvbetjening«, som en FN-chef udtrykker det.

Afrikas Napoleon

Nu har de gamle ledere af den tutsistyrede RPF (Rwandas Patriotiske Front), som i 1994 standsede folkemordet, besluttet at bruge desertererne i Congo til at få magten over regionen, og ingen hær i Afrika er mere frygtet end Rwandas. Præsident Paul Kagame, der i 1994 anførte RPF, og som i 1996 invaderede Congo og erobrede hele det kæmpemæssige land, er blevet kaldt »Afrikas Napoleon«, fordi hans styrker er disciplinerede og modige.

I november sidste år marcherede M23 mod Goma, der huser et sted mellem en halv og en hel million mennesker. Provinshovedstaden er hovedkvarter for Monusco i det østlige Congo, og for at standse M23 angreb Monusco med kamphelikoptere og fyrede lange maskingeværssalver mod oprørsoldaterne.

»Vi bombarderede dem, men M23 fortsatte marchen,« udbrød FN-chefen med ærefrygt. Han vil, ligesom alle andre i systemet, inklusive informationscheferne, være anonym.

I to uger sov de blå baretter på deres feltsege, mens M23 besatte Goma. Også regeringshæren spændte væk, og for at genvinde en vis stolthed gik soldater i gang med at voldtage 135 piger og kvinder i en by uden for Goma. Denne del af hæren var i øvrigt trænet af militærrådgivere fra USA.

Først da regeringen i den fjerne hovedstad Kinshasa gik ind på at føre fredsforhandlinger med M23, slendret oprørshæren ud af Goma, og FN-tropperne kunne komme uden for deres velbevogtede, pigtrådsindhegnede hovedkvarter.

At M23 uden modstand kunne besætte Goma vakte raseri over hele Congo, hvor lokale Monusco-forlægninger blev angrebet. Nok en gang havde Monusco ikke gjort sin pligt, nemlig at beskytte civilbefolkningen. I New York begyndte det at dømmes for Sikkerhedsrådet, at Monusco var en fiasko.

Ny strategi

I marts i år besluttede Sikkerhedsrådet derfor at satse på en ny strategi: En »interventionsbrigade« på 3.000 mand fra Sydafrika, Tanzania og Malawi skulle indsættes med mandat til at gå i offensiven. Man havde indset, at der ikke var nogen fred at bevare; derfor skulle der sættes på en ny »fredsskabende« strategi. Mandatet lyder, at Brigaden skal »neutralisere og afvæbne« militserne.

Men intet skete, selv om FN havde lovet en slagkraftig styrke, og befolkningens vrede voksede dag for dag. Hvis man som journalist tog en tur på bagsædet af en patruljevogn fra Monusco – med tre skarpskytter på ladet og en på forsædet – og kørte gennem Goma, var der ingen kærlighed at øjne for de udsendte repræsentanter for verdens forenede nationer. Folk samlede sten op, truede med knyttæver eller kørte en finger over struben, når de fik øje på patruljevognen.

M23 lå stadig en halv snes kilometer uden for byen, og siden Gomas fald i november havde 800.000 mennesker forladt deres hjem. I forrige måned rapporterede Human Rights Watch, at M23 havde henrettet 44 mennesker uden rettergang og voldtaget mindst 61 kvinder i de områder, M23 har erobret.

Men den 21. august gik det løs med infanteri, luftvåben og artilleri. Regeringssoldater, anført af den ranglede oberst Mamadu Ndala og støttet af soldater fra den ny Brigade, marcherede fremad og trængte M23 tilbage. Mindst 80 regerings-soldater og en tanzanianer fra Brigaden omkom under kampene. Sydafrikanske skarpskytter dræbte seks M23-soldater.

Selv om den sejrige offensiv gav lettelse i FN-systemet, tvivler mange på, at Brigaden er et triumfkor.

»Jeg tror ikke på, at Brigaden kan slå M23,« siger en FN-chef og forklarer: »Vil regeringen i Sydafrika, i Tanzania, i Malawi tillade, at deres soldater dør for Congo? Nej!«

»Det internationale samfund har ingen visioner om, hvordan man skal håndtere Congo. Dette land er stormagternes forældreløse barn. Monusco bliver sat til at slukke et bål her og der. Og hvis der skulle eksistere nogen med en vision, vil der ikke blive bevilget penge til den. Den ny opfindelse, Brigaden på 3.000 mand, kan ikke udrette ret meget i så stort et land. Den kan forsvare Goma, ja. Men en dag lider den nederlag, og så trækker de lande, der leverer soldater til Brigaden, deres soldater tilbage.«

Den samme erfaring har en anden FN-chef: »De fleste i Monusco kommer fra Indien, der skal til valg næste år. Og før et valg får officererne ordre hjemmefra om, at de ikke må engagere sig i noget, der kan medføre dødsfald, for det kan give regeringspartiet et dårligt valg.« Han tilføjer: »Teoretisk set har hele Monusco det samme mandat som den ny Brigade, men det er tvivlsomt, om de mange tropper fra Indien og Bangladesh vil gå i felten, for deres hjemlande vil ikke tillade det.«

Det ny mandat, som Brigaden skal arbejde under, er det samme, som den nuværende styrke har, nemlig et såkaldt

»kapitel-syv-mandat«, der giver de blå baretter lov til at åbne ild for at beskytte civile, der er i fare. Den ny marchordre understreger blot, at der skal åbnes ild i sådanne tilfælde – man skal ikke forsøge sig og nægte at åbne porten, når civile trykkes om hjælp, sådan som det skete i november, da Goma faldt.

Gamle fjender mødes i hæren

Hvis man kniber øjnene sammen og forestiller sig, at Brigaden får udraderet de tre dusin militser, der kontrollerer det østlige Congo, hvem skal så overtage magten?

Hæren har aldrig været trænet og udrustet ordentligt, fordi landets diktator gennem 32 år, Mobutu Sese Seko, der nød Vestens fulde støtte under Den Kolde Krig, ikke var interesseret i en stærk militærstyrke, der kunne konspirere mod ham – og vælte ham.

I dag fungerer regeringshæren, som hærene gjorde det under Trediveårskrigen i Europa: Den har ingen kaserner, men følges fra slagmark til slagmark af koner og børn.

Regeringssoldater fejrer en sejr over M23-militsen nær Goma. De har ingen kaserner, men går fra slagmark til slagmark, og stjæler mad og voldtager kvinder undervejs.

FOTO: AFP PHOTO/CARL DE SOUZA

I sidste måned dukkede 1.500 soldater op i Ituri-distriktet i den nordøstlige del af Congo. De var kommet fra Kisangani, der ligger 1.200 km væk, kun udrustet med våben, ingen mad. Undervejs havde de plyndret de marker, de kom forbi, og voldtaget kvinder. To dagsrejser bag soldaterne fulgte deres familier.

Regeringstropperne skulle forstærke Ituris lokale regiment, der stod for at indlede en offensiv mod den lokale krigsherre Cobra Matata og hans milits samtidig med, at angrebet mod M23 fandt sted ved Goma.

Monuscos opgave er blandt andet at træne regerings-soldaterne, og dertil får man bistand af militærrådgivere fra USA, Kina og Belgien. »Vores opgave er ikke at brødføde og huse regeringstropperne, men det er vi blevet nødt til for at undgå, at de chikane-rede befolkningen,« sukker en FN-chef.

Ikke alene er regeringshæren undisciplineret, den er også sammensat af fjender. For nogle år siden fandt man i regeringskontorerne i Kinshasa ud af, at man for at komme de mange militser til livs skulle tilbyde dem lukrative titler og lønninger. Til gengæld skulle de strække våben og lade sig integrere i regeringshæren.

Krigsherrer

På denne måde blev regeringstropperne et miks af gamle fjender. Planen var, at en krigsherre som Cobra Matata i Ituri skulle flyttes væk fra den egn, hvor han herskede. Cobra Matata blev udnævnt til oberst i Kinshasa, og dér tilbragte han et par år, indtil han deserterede, fordi han syntes, at hans rang var for lav, ligesom hans løn.

Nu er Cobra Matata tilbage i Ituri og kontrollerer med sine mange bornesoldater et stort område med nogle lukrative guldminer, og han har en livlig handel med ugandiske officerer på den anden side af grænsen. Ifølge general Sikabwe Fall fra regeringshæren aftager de ugandiske officerer uran, tømmer og guld.

En anden krigsherre, Bosco Ntaganda – kendt som »the Terminator«, fordi han har let ved at dræbe – blev også tilbudt amnesti af præsident Joseph Kabila, hvis han lod sig indlemme i regeringshæren. Men Ntaganda ville ikke flyttes væk fra sin egn i det østlige Congo, og sådan blev det.

Derfor kunne man se den forhenværende tutsi-krigsherre gå frit rundt i Goma i sin regeringsuniform og rang af general med 50.000 soldater under sig, og han fortsatte sine aktiviteter med at besigtige sit kvæg eller tage på kontrolbesøg i de guldminer, han bestyrede. I fritiden spillede han tennis eller gik på natklub.

I Haag stod en celle ellers parat til ham: Ntaganda var efterlyst af Den Internationale Straffedomstol for at have anført massakrer, plyndringer og massevoldtægt samt rekruttering af børnesoldater. Men Kabila havde lovet ikke at udlevere ham, for at få fredsplanen ført ud i livet.

Men for halvandet år siden deserterede Bosco Ntaganda fra regeringshæren og tog sine våbenbrødre med sig op i bjergene i det område, hvor Rwanda, Uganda og Congo støder sammen. Her udråbte han sig til chef for oprørshæren M23 – opkaldt efter den dato i marts 2009, da fredsplanen mellem militser og regering blev underskrevet. Siden er det blevet dokumenteret, at Rwanda bestyrker og finansierer M23 samt forsyner oprørshæren, der tæller omkring 2.000 mand, med friske soldater.

Kun en stat af navn

I alle opgørelser konkurrerer Congo med Somalia om at være verdens værste land, fordi intet fungerer. Congo er kun stat af navn, ikke af gavn. Ingen love gælder, kun tyngdeloven fungerer. Korruption er et levevilkår, og Vestens bistand har ikke afhjulpet de fundamentale problemer.

Siden 2000 har Congo modtaget 27 milliarder dollar i bistand. Man har forsøgt at hjælpe regeringen med at opbygge en stat, der eksempelvis kun har 2.000 km asfalteret vej, med at lappe hullerne og lægge planer for mere infrastruktur.

Med over 240 folkeslag i et land, der er skabt ved en stormagtskonference i 1885 i Berlin, og med en velsignelse af naturrigdomme, som har drevet næsten tre millioner på flugt, og som medfører tusindvis af voldtægter og drab om året.

En af de mest indsigtfulde iagttagere er forsker og forfatter Jason Stearns, som i det nyeste nummer af tidsskriftet Foreign Affairs retter fokus et andet sted hen end de fleste journalister og politikere: »Det er ikke de lokale krigsherrer og mineselskaber, som er nøglepersonerne i dette drama, men de congolisiske og rwandiske regeringer.«

Stearns beskriver, hvor svag regeringen i Kinshasa er, og hvor begærlig den i Kigali er. »Det herskende parti i Rwanda har – dels på grund af Congos svaghed og ustabilitet, dels på grund af egne problemer – støttet væbnede grupper i Congos østlige Kivu-region, et område, det betragter som sin egen baggård.«

Stearns noterer også, at de to lande er på u-landsstøtte, begge får 40 procent af deres statsbudgetter finansieret af donorer fra USA og EU, men at disse givere »sjældent har vist de nødvendige politiske og diplomatiske muskler, der skal til for at sikre, at denne bistand bruges til en holdbar løsning.«

En FN-chef siger det mere direkte: »Rwanda må og skal trues til at stoppe sin støtte til M23, for min skyld gerne ved at fjerne u-landshjælpen til dette tiggerland. Og regeringen her i Congo skal tvinges til at indgå bytteaftaler, sådan som man har gjort med kineserne. De får en koncession til en mine mod, at de bygger en jernbane. På denne måde er der ingen penge involveret, som regeringsmedlemmerne kan snuppe.«

FOR EN GANGS SKYLD. EN GOD NYHED PÅ BOLIGMARKEDET.

Nu introducerer vi BRF Køberrådgivning™

Jura ✓ Byggeteknik ✓ Økonomi ✓

Boligbøger, tilstandsrapporter, endeligt skøde? Boligkøbere har meget at forholde sig til, uanset om det er første gang, eller man har prøvet det før.

Derfor introducerer vi nu BRF Køberrådgivning. Vi har samlet juridisk, byggeteknisk og økonomisk rådgivning i én pakke, der kan bringe dig trygt igennem alle boligkøbets faser.

Køberrådgiveren sikrer ikke bare, at boligkøbet passer til din økonomi, men koordinerer også samarbejdet med advokat og byggetekniker. På den måde får du en fast rådgiver ved din side under hele forløbet, der varetager dine interesser. Det sikrer en tryk bolighandel.

Læs mere på brf.dk eller ring 70 10 21 00.

BRF kredit
En god ven af huset